

Bursa İli Mudanya İlçesi Kıyı Şeridinin Kullanıcı İstekleri Doğrultusunda Rekreatyone Olanaklılığının Değerlendirilmesi

Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ^{1*}, Zeynep PİRSELİMOĞLU BATMAN¹, Aysun ÇELİK ÇANGA¹, Elvan ENDER ALTAY¹, Murat ZENCİRKIRAN¹

¹Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 16059, BURSA

Öz

Kıyıları geçmişten günümüze önemli rekreatyone hizmet alanlarından biridir. İnsanların suya dayalı birçok rekreatif etkinliği yaptığı kıyı alanları, deniz-insan-doğa arasında ilişki kuran en önemli rekreatyone alanlardır. Kıyıların rekreatyone potansiyelinin ortaya çıkarılması ve bu doğrultuda sürdürülebilir planlama kararlarının alınmasında kullanıcıların istek ve önerilerinin de dikkate alınarak yön verilmesi önemlidir. Bu noktadan hareketle Bursa ilinin tarih, kültür ve rekreatyone açısından en önemli kıyı yerleşimlerinden biri olan Mudanya kıyı şeridi ele alınmıştır. Mudanya kıyı şeridinde toplam 400 adet kullanıcı ile yapılan anket çalışması ile kıyının rekreatyone kalite kriterleri ve rekreatyone olanaklılığı değerlendirilmiştir. Mudanya kıyısının her kesimden kullanıcıya hitap edebilecek bir rekreatyone potansiyelinin olduğu ve kullanıcıların en fazla Mudanya merkezi (% 41,80), Zeytinbağı (Tirilye) (%23,80) ve Güzelyalı (Burgaz) (%16,80)'ı tercih ettikleri, iyi vakit geçirmek ve manzara güzelliğini seyretmek için geldikleri görülmüş olup kıyı şeridinin planlama kararlarının alınırken kullanıcı görüşlerinin de dikkate alınması ile birlikte sürdürülebilir planlama kararlarının alınmasının önemli bir yaklaşım olacağı tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Mudanya/Bursa, rekreatyone, kullanıcı istekleri, kıyı bölgeleri

Evaluation Of Recreation Possibilities According to User Requests Of Mudanya District Coastal Line in Bursa Province

Abstract

Coasts have been one of the most important recreational areas from past to present. The coastal areas where people have many recreational activities based on water are the most important areas that establish a relationship between sea-human-nature. It is important to reveal the recreational potential of the coasts and to give direction to the sustainable planning decisions by taking into consideration of the wishes and suggestions of the users. Belong this issue, Mudanya coastline which is one of the most important coastal settlements of Bursa in terms of history, culture and recreation was determined in this study. A survey conducted to four hundred users in Mudanya coastline to evaluate the recreational quality criteria and recreational possibilities of the coast. It was detected that Mudanya coast has a recreational potential that can appeal to users in a wide range and prefer Mudanya center (41.80%), Zeytinbagi (Tirilye, 23.80%) and Guzelyali (Burgas, 16.80%) mostly, and also it was observed that the users come to there have a good time and watch the beauty of landscape. In this sense, during to decide of the planning of coastline, take into account of opinions of users and sustainable planning would be an important approach.

Keywords: Mudanya/Bursa, recreation, user requests, Coastal areas

*Sorumlu Yazar (Corresponding Author):

Nilüfer SEYİDOĞLU AKDENİZ, Bursa Uludağ Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 16059, Bursa-Türkiye. Tel: +90 (224) 2941638, Fax: +90 (224) 2941637, E-mail: nilsem@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-6789-4473

Geliş (Received) : 04.02.2020
Kabul (Accepted) : 18.05.2020
Basım (Published) : 15.08.2020

1. Giriş

Kıyılar, sahip olduğu doğal ve kültürel kaynak değerleri, iklim, jeoloji, hidroloji, flora ve fauna gibi çok sayıda etkene bağlı ekolojik ve kültürel açıdan önemli peyzaj alanları içerisindedir. Deniz ve karasal alanların etkileşim sonucu meydana gelen, aktivitelerin belirli alanlarda yoğunlaştığı ve yönetiminin zaman ve mekânda önemli bir konu olduğu kıyı alanları yeri doldurulamaz kaynaklardan birisidir (Ghermandi ve Nunes, 2013). Ülkemiz toplam 8333 km kıyı uzunluğuna sahiptir. 8333 km'lik kıyı şeridinin, %33.66'sı Ege Denizi, %20.34'ü Karadeniz, %20.07'si Akdeniz ve %11.20'si Marmara denizinde bulunmaktadır (Url – 1).

Tarihsel süreçte uygarlığın odak noktası olan kıyılar, hava, su ve karanın etkileşimi altında bulunan zengin doğal kaynaklarımızın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Tarihin her döneminde dikkat çeken kıyılar, insanların ilk yerleşim yerleri, üretim ve ticaret yaptıkları ve keşif meraklarını giderdikleri alanların başında gelmektedir (Demir, 2018). Bununla birlikte kıyılar taşkın koruması, su ve çevre kirliliğini önleme ve erozyon kontrolü gibi fonksiyonları ile kente ekolojik olarak katkı sağlaması (Şerbetçi, 2018) yanında rekreasyonel imkanlarının yüksek olması ile zengin kaynak potansiyeline sahiptirler. Kıyılar için önemli bir ekosistem hizmeti "Rekreasyon"dur ve rekreasyon yıllar boyu kıyı devletleri ve ilçe ekonomileri için önemli kaynaklarından birisi olmuştur (Altunkasa 1993; Gülez vd. 2007; Mukopadhyay ve Costa, 2015).

Kişilerin serbest zamanlarını geçirmek, stresten uzaklaşmak, eğlenmek, dinlenmek, hava değişimi, gezme-görme gibi faaliyetlerini gerçekleştirmek için aktif ve pasif olarak kentsel veya kırsal alanlarda etkinliklere katılması anlamına gelen rekreasyon çağımızın vazgeçilemez gereksinimleri arasında yer almaktadır (Müderrişoğlu vd. 2010; Surat, 2018). İnsanlar kent baskısı ve iş yaşamının getirdiği zorlukları ve stresi yenmek istemekte ve kendilerini rahat hissedebilecekleri rekreasyon alanlarına yönelmektedirler. Kişisel zevkler ve zaman ölçüsünde rekreasyonel faaliyetler çeşitlilik kazanmakla birlikte kıyılar su ögesinin varlığı ve çekici olmaları nedeni ile rekreasyon alanları içerisinde her zaman aranılan bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır (O'Mahony vd., 2009; Şavraka ve Trušniš, 2010; Çakır ve Çakır, 2012; Surat, 2018).

Kıyıların sahip olduğu su ögesi, her zaman önemli bir tasarım elemanı olmanın yanı sıra yapılacak aktivite çeşitliliğinin fazla olması ile başka bir ekosistemde dahi görülemeyecek kadar önemli işleve sahiptir. (Yılmaz, 2006). Nitekim su kenarlarında yapılan rekreasyonel etkinliklerin, insanların ruhsal, işitsel ve dokunsal vb. duygularına hitap ederek birey ve toplumların psikolojisi üzerine pozitif etkileri bulunmaktadır (Hattapoğlu, 2004; Surat 2019). Yoğun rekreasyon ve turizm talebinin bulunduğu kıyı alanları avantajlarının yanı sıra plansız kullanımlar ile koruma-kullanma dengesini kullanma yönünde bozulmasına neden olmakta ve doğal bütünlükleri hızla bozulmaktadır. Bu tahribatın giderilmesi veya en düşük seviyelerde olmasının sağlanabilmesi için kullanıcıların rekreasyonel eğilimleri ile kaynaklar arasında bir dengenin oluşturulması gerekmektedir. Bu da "Sürdürülebilirlik" olgusunu ön plana taşımaktadır. Bu kapsamda var olan rekreasyon öğelerinin kaynak değerlerinin ve mevcut insan faaliyetlerinin uzun soluklu, bozulmadan ve tüketilmeden sürdürülebilirliği önem taşımaktadır. Doğal kaynaklarının korunması için kıyı alanları ve çevreleri ile ilgili akılcı planlama ve yönetim çalışmalarının yapılması gereklidir (Şimşek ve Korkut 2009; Yaşar ve Düzgüneş, 2013; Yücedağ vd. 2018; Pirselimioğlu vd., 2019; Yener ve Güzel, 2019).

Bursa ilinin eski yerleşim yerlerinden olan Mudanya, kıyı ile dağın birleştiği noktada, doğal ve kültürel değerlere sahip olması yanında, özellikle son yıllardaki ulaşım yönündeki gelişmeler ile halkın en çok tercih ettiği rekreasyon alanlarının başında gelmektedir. Başta kent halkı olmak üzere yerli ve yabancı turistlerin ilgi odağı haline gelen Mudanya kıyı şeridi Bursa'nın en önemli noktasında yer almakta ve rekreasyonel ihtiyaçları karşılaması bakımından yüksek ağırlığa sahip bulunmaktadır. 2020 yılı 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı ile Bursa ilinde sürdürülebilir, yaşanabilir bir çevre yaratılması, tarımsal, turistik ve tarihsel kimliğin korunması hedeflenmektedir. 2020 yılı için 4.200.000 kişinin Bursa'da yaşayacağı, bu nüfusun 164.000'inin Mudanya'da olacağı tahmin edilmektedir. Nüfus yoğunluğunun artması ile kentsel oluşumları da beraberinde getireceği açıktır. Buna bağlı olarak bu çalışmada Mudanya kıyı şeridinin rekreasyonel açıdan mevcut olanaklarının belirlenmesi, kullanıcı görüşleri doğrultusunda rekreasyonel istek ve taleplerinin sorgulanması ile sürdürülebilirliğin sağlanması adına sağlıklı gelişimine yönelik öneriler getirilmiştir.

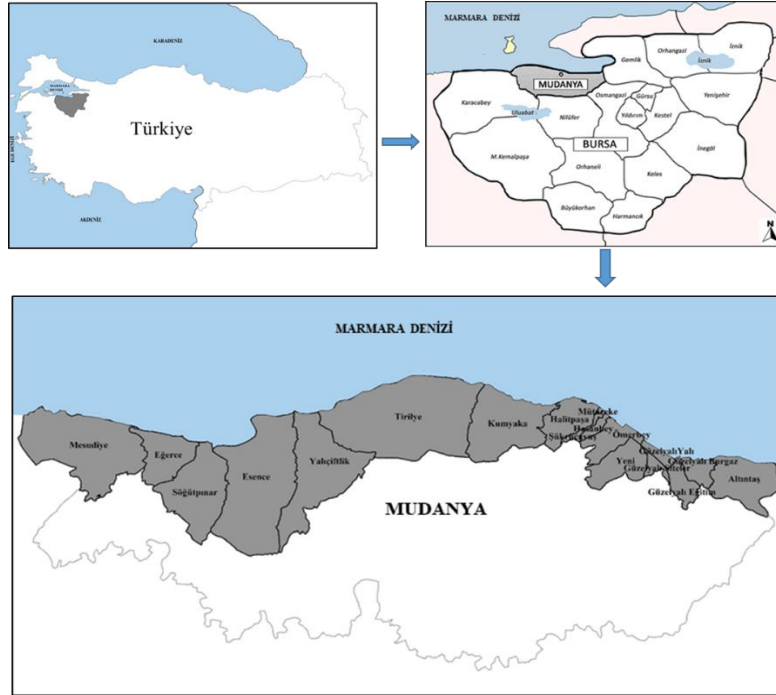
2. Materyal ve Metot

2.1. Materyal

Araştırma alanı olan Mudanya, Bursa ili kıyı ilçelerindedir. Mudanya; 28-29 derece kuzey boylamları ile 40-41 derece kuzey enlemleri arasında yer alır. Bursa'ya 32 km uzaklıkta olup 333,72 km² yüzölçümüne sahiptir.

Doğusunda Gemlik, Batısında Karacabey İlçeleri, Güneyinde Osmangazi ve Nilüfer ilçeleri, Kuzeyinde Gemlik Körfezi yer almaktadır. Gemlik'ten başlayıp Esence Körfezi'ne kadar uzanan Mudanya Dağları, Bursa Ovası ile Marmara Denizi arasında bir set oluşturmaktadır (Şekil 1). M.Ö. 12. yüzyıl dolaylarında, Tinler'in geldiği bilinen Mudanya'ya asıl yerleşimin M.Ö. 7. yüzyılda yine Trakya'dan gelen Bitinler'ce gerçekleştirildiği belirtilmiştir. M.Ö. 3. yüzyıl sonlarına değin "Mirlea" adını taşıyan kenti, daha sonra Bergama ve Roma egemenlikleri altında iken "Apameia" ve haclı seferleri sırasında ise Latinlerin eline geçmesi ile adı "Montanya" olarak değişmiştir. Zaman içerisinde ismi değişerek bugünkü 'Mudanya' haline gelmiştir (Özcan 1995; Ağyol, 2002). Mudanya Bursa ilinin bir kapısı ve ilk kalesi olarak 1321'de Orhan Gazi tarafından Bursa ile birlikte alınarak Osmanlılara katılmıştır. 1920 yılında Milli mücadele sırasında İngilizler tarafından denizden ve karadan işgal edilmiş fakat kısa süren işgal sonucunda boşaltılmıştır. Daha sonra Yunanlılar tarafından işgal edilerek 12 Eylül 1922'ye kadar işgal altında kalmıştır. 11 Ekim 1922'de gerçekleştirilen Mudanya Mütarekesi ile Yunan kuvvetleri ile savaş sona ermiş ve geri çekilmişlerdir. Günümüzde Müze olan Mütareke binası ilçenin en önemli tarihi eserlerinden birisidir (Özcan 1995; Gürer, 2014).

Mudanya vadiler ile yarılmış dağlık, tepelik bir arazi durumunda olup yükseltisi kuzeydoğudan güneybatıya doğru yavaş yavaş alçalan bir yapıdadır. Yükseklikleri 400-500 m. civarında olan sırtlar ile birlikte en yüksek tepesi 600 m yüksekliği olan Üsküp Tepesidir. Kıyı bölgesi, batıda Eşkel Limanı'ndan doğuda Kurşunlu'ya uzanmaktadır. Kıyı uzunluğu 55 km.'dir. Belli başlı akarsuyu Nilüfer Çayı'dır. Nilüfer çayı Mudanya'nın güney sınırından geçerek Marmara Denizi'ne dökülür ve ortalama derinliği 2 m.'dir. Mudanya'nın bitki örtüsü Akdeniz bölgesi bitki örtüsü ile benzerlik gösterir. Akdeniz bitki topluluğu çoğunlukla güneye bakan yamaçlarda görülmekte olup kuzeye bakan yamaçlarda yükseklik arttıkça doğal bitki örtüsü kserofit karakteri azalarak nemli orman karakterine dönüşmektedir. Kıyı kesimleri genellikle zeytin alanları olup, zeytinlikler kıydan 0-15 km arasında yer alır. Mudanya'nın nüfusu TÜİK 2018 verilerine göre 93.707 kişidir. (Biberici, 1981; Ötügen, 1986; Elitoğ, 1989; Ağyol, 2002; Özşüle, 2005; TÜİK, 2018; Url-2, Url-3).

Şekil 1. Çalışma alanının konumu.

Mudanya İstanbul ve Bursa arasında deniz ve karayolu ulaşımı sağlayan bir geçit durumundadır. Deniz ulaşımında Anadolu'yu İstanbul'a ve Avrupa'ya bağlayan en kısa deniz yolu bağlantısı bulunmaktadır. Sadece yaz aylarında değil kış aylarında da havanın uygun olduğu durumlarda çoğunlukla deniz ulaşımı tercih edilmektedir. Karayolu ulaşımında ise Mudanya'dan Bursa üzerinden çevreyolu ile İzmir istikametine kadar ulaşım sağlamaktadır. Önemli Ulaşım ağları üzerinde bulunan Mudanya aynı zamanda Bursa dahil tüm çevre illerden günübirlik ziyaretçi akınına uğrayan önemli bir turizm merkezi konumundadır. Altıntaş'tan Eğerce'ye kadar uzanan sahil şeridi turizm için elverişli özelliktedir. Turizm açısından çok sayıda tarihi ve kültürel noktaları bulunan Mudanya'da en ilgi çeken yeri ise Mudanya Merkezinde bulunan Mütareke Evi'dir. Buna ilaveten Tirilye'ki Taş Mektep ve Kumyaka'daki Baş Melekler Klisesi gibi birçok tarihi yapı Mudanya'da yer almaktadır (Şekil 2)

Şekil 2. Mudanya'nın tarihi yapılarından bazı örnekler (Orijinal).

2.2. Metot

Mudanya kıyı şeridinin kullanıcı istekleri doğrultusunda rekreasyonel kullanım olanaklarının değerlendirilmesinde anket yöntemi uygulanmıştır. Mudanya kıyı şeridinde yer alan yazlık konutların sayısının yüksekliği, BUDO (Bursa Deniz Otobüsleri) ve İDO (İstanbul Deniz Otobüsleri)'nun deniz ulaşım ağının bir parçası olması yanında Bursa merkez ve çevre yerleşim birimlerinden gelen günübirlik ziyaretçilerin yüksek sayıda olması nedeni ile özellikle yaz aylarında nüfusun iki kat arttığı görülmektedir. Bu bağlamda ana kitle büyüklüğü kesin olarak bilinemediği için Vural (2012) tarafından belirtilen ve aşağıda verilen formüle göre hesaplama yapılarak örneklem büyüklüğü belirlenmiştir.

$$N_0 = (t)^2 \times (s)^2 / (d)^2$$

N_0 = minimum örnek büyüklüğü

t = 0,05 alfa derecesine karşılık gelen t tablo değeri

s = beşli likert ölçeğine göre standart sapma

d = likert ölçeğinde bulunan kategori sayısı olarak ifade edilmektedir. Örnek büyüklüğünün hesaplamasında; 0,05 alfa derecesi, $t=1,96$ serbestlik derecesi ve 0,03'lük hata sınırı göz önüne alınacaktır.

Formüle göre $N_0 = 267$ olarak belirlenmiş olup kıyı şeridi boyunca toplam 400 adet anket uygulanmıştır.

Anketler açık ve kapalı uçlu sorular olmak üzere üç kısma ayrılmıştır. İlk kısımda kullanıcıların profiline ilişkin genel sorular (cinsiyet, yaş, gelir, meslek, eğitim seviyesi), ikinci kısımda rekreasyonel kullanım tercihlerine yönelik sorular ve üçüncü kısımda ise alana ait rekreasyonel kalite kriterlerinin (konfor ve imaj, sosyallik, alan kullanımı ve rekreasyonel aktiviteler, ulaşım, güvenlik ve bakım) tespiti ile ilgili sorular yer almaktadır. Anketler kıyı şeridi boyunca rasgele olarak seçilmiş kişiler ile yüz yüze görüşme şeklinde uygulanmıştır. Alanın kalite kriterlerinin tespitine yönelik sorular 5'li likert ölçeğine göre 1 en düşük ve 5 en yüksek olmak üzere puanlandırılarak değerlendirmeye alınmıştır (Uzun ve Müderrisoğlu, 2010; Sağlık ve Kelkit, 2014; Şimşek, 2007; Karaşah, 2017; Aksu vd. 2017; Pirselimioğlu Batman vd.,2019)

Anketlerden elde edilen veriler SPSS 23 programı ile değerlendirilmiştir. Kullanıcı profili ve rekreasyonel kullanım tercihlerinin belirlenmesinde Frequencies analizi kullanılmıştır. Rekreasyonel kalite kriterlerine yönelik soruların değerlendirilmesinde ise güvenilirlik analizi yapılarak faktör gruplarının güvenilirlikleri Cronchbach alpha analizi ile tespit edilmiştir. Kullanıcı profili ile alana ait rekreasyonel kalite kriterleri ve rekreasyonel kullanımların ilişkisini belirlemek için ise korelasyon analizi uygulanmıştır. (Özdamar, 2003).

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Mudanya Kıyı Şeridi Kullanıcılarının Genel Profili

Mudanya kıyı şeridi rekreasyon potansiyeli ile ilgili olarak yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere göre ankete katılanların % 56,50'si kadın ve % 43,50'si erkek kullanıcılarıdır. Yaş grupları bakımından değerlendirildiğinde büyük çoğunlukla %25,00 ile 26-35 yaş ve %24,30 ile 18-25 yaş aralığında kullanıcıların olduğu görülmüştür. Ankete katılanların % 39,00'ü üniversite mezunu iken % 36,30'u lise mezunudur. En yüksek oranda % 18,00 ile serbest meslek sahibi kullanıcılar olduğu tespit edilmiştir. Bunu % 16,80 ile işçi ve % 16,30 ile ev hanımı kullanıcılar izlemiştir. Kullanıcıların aylık ortalama gelirleri sorgulandığında ise %27,50

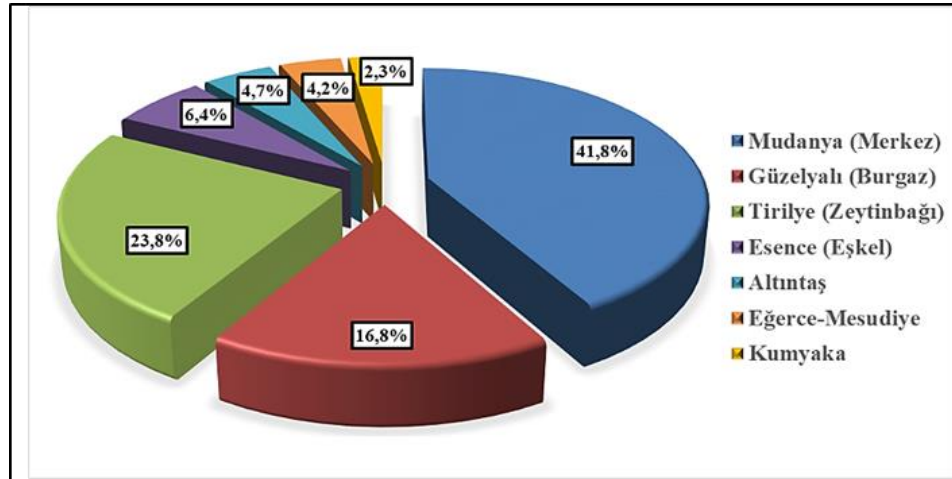
ile büyük çoğunluğu 1501-2000 TL. olduğunu belirtirken % 5,80'i geliri hakkında bilgi vermemiştir (Tablo 1)

Tablo 1. Kullanıcıların Genel Profili

	Kullanıcı Profili	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	56,50
	Erkek	43,50
Yaş	18-25	24,30
	26-35	25,00
	36-45	16,00
	46-55	16,50
	56-65	10,30
	65 ve üzeri	8,00
Eğitim Durumu	Okur-yazar değil	3,50
	İlköğretim Mezunu	18,30
	Lise Mezunu	36,30
	Üniversite Mezunu	39,00
	Master / Doktora	3,00
Meslek	İşçi	16,80
	Memur	13,80
	Emekli	11,50
	Serbest Meslek	18,00
	Ev Hanımı	16,30
	Öğrenci	15,80
	İşsiz	7,20
	Çiftçi	0,80
Aylık Ortalama Gelir	0-500 TL	15,30
	501-1000 TL	16,30
	1001-1500 TL	21,80
	1501-2000 TL	27,50
	2001-3000 TL	13,30
	3001 ve üzeri TL	0,30
	Cevap vermeyen	5,80

3.2. Mudanya İlçesi Kıyı Şeridinin Rekreasyonel Kullanımları

Kullanıcıların Mudanya kıyı şeridinde rekreasyonel olarak nereyi tercih ettikleri sorgulandığında %41,80 ile büyük çoğunluğu Mudanya merkezini tercih ettikleri tespit edilmiştir. %23,80'i Zeytinbağı (Tirilye) ve % 16,80'i Güzelyalı (Burgaz) mahallerini tercih ederken % 2,3 ile en az oranda Kumyaka mahallesini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Mudanya kıyı şeridinde tercih edilen mahallelerin dağılımı Şekil 3'de ve mahallelerin genel görünüşleri ise Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 3. Mudanya kıyı şeridinde tercih edilen mahallelerin dağılımı

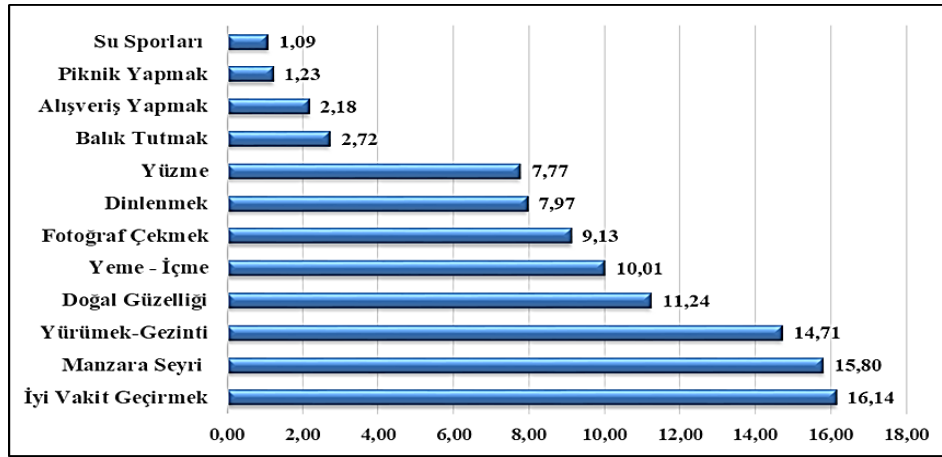
Şekil 4. Mudanya kıyı şeridinde tercih edilen mahallelerin genel görünümü

Rekreasyonel kullanımlar bakımından değerlendirmeler sonucunda kullanıcıların % 46,00 ile büyük çoğunluğu özel araç ile gelmeyi tercih ederken % 33,50'si toplu ulaşımı kullanmaktadır. Kullanıcılar en yüksek oranda % 49,00 ile ailesi ile geldiklerini belirtirken %30,00'ı arkadaşları ile, % 12,50'si yalnız ve % 8,50'si akrabaları ile geldiklerini belirtmişlerdir. Ankete katılanların çoğunlukla % 89,80 ile yaz mevsiminde ve % 47,30 ile hafta sonları geldiği tespit edilmiş olup kullanım zamanı açısından % 47,30 ile hafta sonu yoğun bir kullanım olduğu görülmüştür. Kullanım sıklığı bakımından % 31,30 ile yılda 1-2 kez geldiği belirlenirken % 45,30 ile büyük çoğunluğu 2-4 saat zaman geçirdiğini söylemiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Mudanya kıyı şeridinin rekreasyonel kullanımı

Rekrasyonel Kullanımlar		Yüzde (%)
Ulaşım Şekli	Yaya	13,50
	Bisiklet	2,00
	Özel Araç	46,00
	Toplu Taşıma	33,50
	Deniz Ulaşımı	5,00
Kullanılan mevsim	İlkbahar	7,00
	Yaz	89,80
	Sonbahar	1,50
	Kış	1,80
Kullanım zamanı	Hafta içi	12,00
	Hafta sonu	47,30
	Hafta içi- Hafta sonu	40,80
Kullanım sıklığı	Her gün	25,30
	Haftada 1 defa	13,30
	15 günde 1 defa	12,50
	Ayda 1 defa	17,80
	Yılda 1-2 defa	31,30
Kullanılan zaman aralığı	0-2 saat	19,50
	2-4 saat	45,30
	4-6 saat	25,00
	6-8 saat	10,30

Bununla birlikte kullanıcıların Mudanya kıyı şeridinde hangi rekreasyonel faaliyetler için geldikleri sorgulandığında % 16,14 ile iyi vakit geçirmek, %15,80 ile manzara seyri, % 14,71 ile yürümek-gezinti amaçlı faaliyetler için geldiği belirlenmiştir. En az oranda ise %1,09 ile su sporları, %1,23 ile piknik aktivitelerinin yapıldığı tespit edilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5. Mudanya kıyı şeridinin rekreasyonel faaliyetleri

3.3. Mudanya İlçesi Kıyı Şeridinin Rekreasyonel Kullanımlarının Kullanıcı Profili İle İlişkisi

Rekreasyonel kullanımların kullanıcı özellikleri ile ilişkisi değerlendirildiği korelasyon analizi sonuçlarına göre eğitim durumunun ulaşım şekli, kullanım sıklığı ve kullanılan zaman aralığı ile pozitif ilişkili olduğu (korelasyon katsayısı r değeri (+) pozitif), kullanım zamanı ile negatif ilişkili (korelasyon katsayısı r değeri (-) negatif), olduğu görülmüştür. Buna göre üniversite mezunlarının yılda bir iki kez, özel araçları ile geldikleri ve 2-4 saat zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe kullanım zamanı azalırken üniversite mezunları alanı genellikle haftasonları kullanırken lise ve ilköğretim mezunlarının ise hafta içi ve hafta sonu kullandıkları görülmüştür. Ulaşım şekli ve kullanım sıklığının yaş ile negatif ilişkili olduğu (korelasyon katsayısı r değeri (-) negatif), mesleğin ise kullanılan zaman aralığı ile pozitif ilişkili (korelasyon katsayısı r değeri (+) pozitif) olduğu tespit edilmiştir. Şöyle ki 26-35 yaş aralığında olan genç kesim özel araçları ile alana ulaşırken, yaş aralığı yükseldikçe toplu taşımanın tercih edildiği belirlenmiştir. Kullanım sıklığında ise yaş aralığı arttıkça alana daha sık gelindiği görülmüştür. Diğer yandan kullanıcıların mesleklerinin kullanılan zaman aralığı ile pozitif ilişkili (korelasyon katsayısı r değeri (+) pozitif), olduğu belirlenmiş olup ev hanımlarının alanda daha fazla zaman geçirdikleri tespit edilmiştir. (Tablo 3).

Tablo 3. Rekreasyonel kullanımlar ile kullanıcı profili arasındaki korelasyon analizi

Rekreasyonel Kullanımlar	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Ortalama Gelir
Ulaşım Şekli	0,115	-0,016**	0,037**	0,073	0,225
Kullanılan mevsim	0,244	0,972	0,489	0,137	0,735
Kullanım zamanı	0,619	0,099	-0,048**	0,411	0,716
Kullanım sıklığı	0,092	-0,000***	0,000***	0,761	0,841
Kullanılan zaman aralığı	0,710	0,202	-0,003**	0,020**	0,205

(*p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001 olarak ifade edilmiştir)

3.4. Mudanya İlçesi Kıyı Şeridine Ait Rekreasyonel Kalite Kriterleri

Mudanya kıyı şeridine ait rekreasyonel kalite kriterleri ile ilgili yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre alanın konfor ve imajının Cronbach alpha değeri 0,852'dir. Bu değer 0,80-0,90 arasında olduğundan yüksek derecede güvenilir olduğu belirlenmiştir. Kullanıcıların büyük çoğunluğu Mudanya'nın hava temizlik düzeyinin iyi olduğunu belirtirken, denizin varlığı ve manzara seyrine imkanının ise orta derecede olduğunu söylemişlerdir. Bununla birlikte kullanıcılar bitki kullanımının yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Sosyallik faktörünün Cronbach alpha değeri 0.734 olup bu değer 0,80-0,90 arasında olduğundan yüksek derecede güvenilir olduğu görülmüştür. Buna göre kullanıcılar alanda aile ile iyi vakit geçirebildikleri ve insanların birbiri ile iletişim ve konuşma olanağını sağlayabildiklerini söylemişlerdir. Alan kullanımı ve rekreasyonel aktiviteler açısından Cronbach alpha değeri 0.842'dir ve bu değer 0,80-0,90 arasında olduğundan yüksek derecede güvenilirdir. Kullanıcılar Mudanya kıyı şeridinin balık tutma ve yüzmeye orta derecede olanak sağladığı belirtirken plaj olanağı, alanda sunulan hizmetler ve donatı elemanları bakımından yetersiz olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte kullanıcılar su

sporları ve engellilere uygun aktivitelerin alan içerisinde çok yetersiz olduğunu dikkati çekmişlerdir. Ulaşım durumunun Cronbach alpha değeri 0.827 olup 0,80-0,90 arasında olduğundan yüksek derecede güvenilirdir. Kullanıcılar alanın kente yakınlığı ve ulaşım imkanlarının orta seviyede olduğunu söylemişlerdir. Yürüyüş yolları, otobüs durakları ve otoparkların yetersiz olduğu belirten kullanıcılar, engelli bireyler için alana ulaşım durumunun çok yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra Mudanya kıyı şeridinin güvenlik ve bakım açısından Cronbach alpha değeri 0.827 olup 0,80-0,90 arasında olduğundan yüksek derecede güvenilirdir. Ankete katılanlar alanın güvenlik durumu ve gece rahat kullanımının durumunun orta derecede olduğunu söylerken çöp toplanma durumu, WC'lerin bakım durumu ve güvenlik personeli varlığını ise yetersiz olduğunu vurgulamışlardır (Tablo 4).

Tablo 4. Mudanya Kıyı Şeridine Ait Rekreatiyonel Kalite Kriterleri

Mudanya Kıyı Şeridine Ait Rekreatiyonel Kalite Kriterleri		Mean	Variance	Cronbach's alpha
Konfor ve imaj	Alanın genel izlenimi	3,78	1,043	0,852
	Hava temizlik düzeyi	4,00	0,988	
	Manzara seyrine imkanı	3,91	1,104	
	Tarihi ve kültürel yapıların durumu	3,06	1,290	
	Alanın konumu (denizin varlığı)	3,96	1,087	
	Alanda fotoğraf çekmeye değer özellikler	3,81	1,145	
	Yeme-içme mekanlarının yeterliliği	3,35	1,126	
	Yeşil alanların durumu	2,78	1,189	
	Bitki kullanımının yeterliliği	2,69	1,147	
	Deniz suyunun temizlik durumu	2,82	1,245	
	Alanın sessiz ve sakinliği	3,27	1,253	
Sosyallik	Alanda aile ile iyi vakit geçirme durumu	3,52	1,190	0,734
	İnsanların birbiri ile iletişim ve konuşma durumu	3,45	1,049	
	Toplanma-buluşmaya olanak sağlama durumu	3,29	1,191	
	İnsanların alanı temizliği ve bakımı konusundaki çevresel duyarlılığı	2,28	1,291	
Alan kullanımı ve Rekreatiyonel Aktiviteler	Balık tutmaya elverişlilik durumu	3,24	1,254	0,842
	Yüzmeye olanak sağlaması	3,01	1,268	
	Plaj olanağı	2,58	1,158	
	Piknik ve kamp yapma olanağı	2,31	1,159	
	Su sporları (kano, sandal) aktivitelerinin durumu	1,88	1,103	
	Çocuk oyun alanlarının yeterliliği	2,21	1,087	
	Engellilere uygun aktivitelerin durumu	1,81	1,054	
	Alanda sunulan hizmetler	2,66	1,107	
	Donatı elemanlarının (pergola, bank vb.) sayısal yeterliliği	2,47	1,201	
	Güneş, gölge ve rüzgardan korunma olanağı sağlayan yapısal veya bitkisel materyal durumu	2,28	1,209	
Ulaşım	Alanın ulaşım durumu	3,23	1,258	0,827
	Kente yakınlık durumu	3,35	1,192	
	Yol sirkülasyonunun insanları istedikleri yere ulaştırması	3,16	1,210	
	Alanın yakınındaki otobüs, dolmuş vb. duraklarının yeterliliği	2,95	1,214	
	Otopark yeterliliği	2,17	1,147	
	Yürüyüş yollarının durumu	2,60	1,175	
	Bisiklet yollarının durumu	2,01	1,100	
	Engelli bireylerin ulaşımına olanak sağlaması	1,75	1,069	
Güvenlik ve Bakım	Alanın güvenlik durumu	3,08	1,248	0,844
	Alanda yönlendirme ve uyarı levhaları yeterliliği	2,81	1,094	
	Güvenlik personeli varlığı	2,46	1,182	
	Yapısal ve donatsal elemanların bakım durumu	2,63	1,074	
	Çöplerin toplanma durumu	2,75	1,096	
	Wc'lerin bakım durumu	2,20	1,099	
	Bitkisel elemanların bakım durumu	2,67	1,028	
	Alanın gece boyunca rahat kullanım durumu	3,27	1,117	
	Aydınlatma durumu	3,17	1,224	

3.5. Mudanya İlçesi Kıyı Şeridinde Ait Rekreatif Kalite Kriterleri ile Kullanıcı Profili İlişkisi

Mudanya kıyı şeridinin rekreatif kalite kriterlerinin kullanıcı özellikleri ile ilişkisinin değerlendirildiği korelasyon analizi sonuçlarına göre bütün parametrelerin eğitim durumu ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Sosyallik, ulaşım, güvenlik ve bakım kriterleri eğitim durumu ile negatif ilişkili olurken (korelasyon katsayısı r değeri (-) negatif), konfor ve imaj ile alan kullanımı ve rekreatif aktivitelerin pozitif ilişkili (korelasyon katsayısı r değeri (+) pozitif), olduğu tespit edilmiştir. Buna göre lise mezunu ve üniversite mezunu kullanıcılar ise alanın konfor ve imaj bakımından iyi seviyede olduğunu ve kadın kullanıcılar ile 26-35 yaş aralığında olan kullanıcılar alanın konfor ve imajını orta seviyede olduğunu söylemişlerdir. Eğitim seviyesi yükseldikçe konfor ve imaj kriterinin önemini arttırdığı belirlenmiştir. Sosyallik kriteri bakımından kadın kullanıcılar erkeklere nazaran orta derecede önemli olduğunu vurgularken, 18-25 ve 25-35 yaş arası genç kullanıcılar ile gelir seviyesi 1001-2001 TL olanlar sosyallik kriterinin yine orta derecede önemli olduğunu belirtirken gelir seviyesi yükseldikçe sosyalleşme kriterinin önemini arttırdığı tespit edilmiştir. Diğer yandan üniversite mezunları ulaşımın, güvenli ve bakımın yetersiz olduğunu belirtirken lise mezunları ise orta derecede olduğunu söylemişlerdir. 18-25 yaş aralığında olan katılımcılar güvenlik ve bakımın yetersiz bulurken yaş aralığı yükseldikçe orta derecede olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5. Rekreatif kalite kriterleri ile kullanıcı özellikleri ile ilgili korelasyon analizi

Mudanya Kıyı Şeridinde Ait Rekreatif Kalite Kriterleri	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Aylık Ortalama Gelir
Konfor ve imaj	0,17*	0,002**	0,001**	0,332	0,584
Sosyallik	-0,28*	0,005**	-0,002**	0,520	-0,18**
Alan kullanımı ve Rekreatif Aktiviteler	0,178	0,125	0,000***	0,296	0,354
Ulaşım	0,350	0,448	-0,022*	0,340	0,880
Güvenlik ve Bakım	0,203	0,023	-0,000***	0,632	0,093

(*p≤0.05, **p≤0.01, ***p≤0.001 olarak ifade edilmiştir)

Bursa ilinin Marmara kıyısında yer alan, önemli bir ulaşım ağına sahip, yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından her geçen gün kullanımı artan Mudanya ilçesinin kullanıcı istek ve talepleri doğrultusunda rekreatif olanaklılığının ortaya konulduğu anket çalışmasında Mudanya kıyı şeridinin zengin bir rekreatif potansiyele sahip olduğu görülmüştür. Mudanya kıyı şeridinde en fazla tercih edilen yer Mudanya merkezi (% 41,80) olurken % 23,80'i Zeytinbağı (Tirilye) ve % 16,80'i Güzelyalı (Burgaz) mahalleri ise diğer tercih noktalarındandır. Mudanya kıyı şeridi çoğunlukla bayan, 26-35 yaş aralığında üniversite mezunu serbest meslek sahibi orta gelir seviyesine sahip genç nüfus tarafından kullanılmaktadır. Kullanıcılar Mudanya'ya çoğunlukla özel araç ile ulaşım sağlamak ve aileleri ile gelmekte olup iyi vakit geçirmek (%16,14) ve manzara seyretmek (%15,80) için tercih edilirken en az oranda su sporları (% 1,09) için tercih etmektedirler. Nitekim Chand vd. (2015) yaptıkları çalışmada ziyaretçilerin kıyı alanlarına çoğunlukla alanın sahip olduğu plajları manzara değerleri, rezerv ormanları, kireçtaşı mağaraları vb. güzellikleri için tercih ettiklerini belirtirken Iliopoulou-Georgudaki vd. (2016) ise bir kıyı kentinde yaptıkları çalışmada planlamalar yapılırken alanın kaynak değerleri dışında kullanıcı tercih ve isteklerinin de dikkate alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde Karaşah (2017) Artvin kenti örneğinde yaptıkları anket çalışmasında rekreatif alanlarına yönelik kullanıcı tercihleri belirlenmeye çalışılmış ve bireylerin birçoğunun rekreatif etkinliklerde bulunduğu, en çok yapılan etkinliklerin; yürüyüş yapmak, manzara seyri olduğunu belirtmiştir. Eminağaoğlu vd. (2016) ise Borçka baraj gölü örneğinde göl kıyısının rekreatif kullanım için önemli bir potansiyel olduğunu ulaşım, manzara görüntüleri, mevcut rekreatif alanları ile konumu gibi kalite özelliklerinin alanı rekreatif kullanım için uygun kıldığını söylemişlerdir.

Mudanya kıyı şeridinin rekreatif kalitesi konfor ve imaj, sosyallik, rekreatif aktiviteler, ulaşım, güvenlik ve bakım faktörlerine ayrılarak değerlendirilmiştir. Kıyının hava temizlik düzeyinin iyi olduğu ve denizin varlığı ve manzara seyri orta derecede olduğu görülmüştür. Kullanıcılar açısından kıyı şeridinin rekreatif faaliyetler bakımından orta seviyede olduğu görülmüştür. Kullanıcılar alanın balık tutmaya ve yüzmeye nispeten olanak sağlamasına rağmen su sporlarının ve plaj olanaklarının eksikliğini vurgulamışlardır. Diğer yandan engellilere uygun aktivitelerin bulunmadığı ve kıyı boyunca bitki kullanımının ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Mudanya ilçesi Bursa iline yakın konumda olmasına rağmen kullanıcılar ulaşımın orta seviyede olduğu belirtirken otobüs durakları ve otoparkların yetersiz olduğu belirtmişlerdir. Bisiklet yolları, yürüyüş yolları ve engelliler bireyler için alana ulaşım durumunun ise çok yetersiz kaldığı görülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmada kıyı

şeridinin rekreasyonel kalite kriterleri ile rekreasyonel kullanımlar kullanıcı özellikleri ile ilişkilendirildiğinde eğitim durumunun öne çıktığı görülmüştür. Eğitim seviyesi yükseldikçe alanın konfor ve imajı ile rekreasyonel aktivite faktörlerinin önemi artmıştır. Sosyallik, ulaşım, güvenlik ve bakım faktörleri ile eğitim seviyesi ile negatif ilişkide olmuştur. Şöyle ki üniversite mezunları ulaşımın, güvenli ve bakımın yetersiz olduğunu belirtirken lise mezunları ise orta derecede olduğunu belirtmişlerdir. Diğer yandan 18-25 yaş aralığında olan genç katılımcılar güvenlik ve bakımı yetersiz bulurken yaş aralığı yükseldikçe bu faktörün orta derecede önemli olduğu görülmüştür. Rekreasyonel kullanımlar bakımından ise yine eğitim durumu ön plana çıkmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kullanım zamanı azaldığı görülmüştür. Üniversite mezunlarının yılda bir iki kez, özel araçları ile geldikleri ve 2-4 saat zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Diğer yandan ev hanımları alanı daha fazla kullanırken özel sektör, esnaf, memur vb. çalışan kesimin daha az kullandığı görülmüştür. 26-35 yaş aralığında olan genç kesim özel araçları ile alana ulaşırken, yaş aralığı yükseldikçe toplu taşımanın tercih edildiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yaş aralığı arttıkça alanın kullanım sıklığı artmakta olup emekli ve belli yaş üzerindeki kişiler alanı daha fazla ziyaret etmektedirler. Benzer şekilde Aksu vd. (2017). Altındere Vadisi örneğinde milli park kullanıcılarının genel memnuniyet ve beklentilerinin karşılanma durumu orta düzeyde olduğunu belirtirken memnuniyet faktörlerinin, geldiği yerin milli parka uzaklığı ve eğitim, memnuniyetsizlik faktörlerinin ise geldiği yerin milli parka uzaklığı, cinsiyet ve yaş olarak belirlenen etmenlerden etkilendiği saptanmıştır. Uzun ve Müderrisoğlu (2010) eğitim ve yaş faktörleri ile alanda geçirilen zamanın memnuniyete etkili olduğunu söylerken Demir vd. (2010) ise ziyaret sıklığı arttıkça alandaki fırsatların keşfedilmekte, alanın fiziksel niteliklerinin kullanımda etkili olduğunu ve fırsatlara göre alanın kullanım durumunun değiştiğini vurgulamışlardır. Akdeniz ve Çelik (2017) Kocaeli örneğinde yaptıkları çalışmada parkların yönetim ve altyapı faktörleri yönünden yeniden ele alınması gerektiğini ve her kesimden kullanıcıların yararlanabileceği şekilde iyileştirilerek, özellikle yaşlı ve engelli kullanıcılar için uygun alanlar yaratılması gerektiğini belirtirken Sağlık ve Kelkit (2014) ise Çanakkale kenti örneğinde halkın rekreasyonel eğilimlerini belirledikleri çalışmalarında halkın büyük çoğunluğunun alanları gezinti yapmak ve manzara izlemek için tercih ettiğini ve rekreasyonel etkinlik alanlarının kullanım potansiyelinde önemli bir faktörün ulaşım olduğunu vurgulamışlardır.

4. Sonuç ve Öneriler

Kent insanı boş zamanını değerlendirebilecek sosyal ve kültürel açıdan çeşitli şekillerde yararlanabileceği mekanları tercih etmekte ve en fazla tercih ettikleri rekreasyon alanlarının başında deniz kıyıları gelmektedir. Kıyıların çekici unsuru olan su ögesi insanlar üzerinde rahatlatıcı bir etkiye sahiptir ve aynı zamanda doğal kaynak değerleri açısından da kıyılar, turizm ve rekreasyonun cazibe merkezlerinden birisidir. Kıyılar, ilgi çekici olmaları yanında fiziksel anlamda da çok fazla değişikliğe maruz kalmaları olası alanlardır. Kentleşme ve insan baskısının yoğun olarak hissedildiği kıyı alanları için alanın görsel niteliğine ve peyzaj karakterini olumsuz etki etmeyecek, koruma- kullanma dengesinin göz önünde bulundurulduğu ve sürdürülebilirliğin sağlandığı planlanma çalışmaları yapılmalıdır. Alanın mevcut kaynak değeri ortaya konulmasının yanı sıra kullanıcı istek ve taleplerine cevap verebilecek nitelikte planlamaların uygulanması gereklidir.

Bu bağlamda Mudanya kıyı şeridi her kesimden ve yaştan kullanıcıya hitap eden ve rekreatif ihtiyaçları karşılayacak düzeydedir. Öncelikle kullanıcıların genellikle manzara seyretmek ve iyi vakit geçirmek için geldikleri Mudanya kıyı şeridinin doğal güzelliğinin bozulmaması adına konutlaşmanın doğal yapıyı bozmayacak bir biçimde uygun bir şekilde planlanması gerekmekte olup insan-deniz-doğa manzara üçlüsünün bozulmamasına dikkat edilmelidir. Bununla birlikte alanın çoğunlukla aileleri ile gelen kişilerin kullandığı göz önüne alınarak her yaşta kullanıcıya hitap edecek şekilde rekreasyonel aktivitelerin çeşitlendirilerek sosyalleşmenin artması sağlanmalıdır. Özellikle kullanıcıların eksiklik duyduğu suya dayalı spor aktiviteleri geliştirilmeli ve farklı etkinlikler düzenlenmelidir. Plaj olanakları iyileştirilmeli ve yoğun olarak kullanılan Esence (Eşkel), Egerce ve Altıntaş plajların düzenli olarak temizlenmesi önemlidir. Diğer yandan Donatı elemanlarının (özellikle Wc'lerin) ve çevre temizliğinin yoğun kullanımın olduğu yaz aylarında sıklıkla yapılmalıdır. Kıyı şeridi boyunca bulunan mahallelerde gece kullanımının olduğu düşünülerek aydınlatma durumları gözden geçirilmeli ve görevlilerin bulunması gereklidir. Ayrıca ulaşım konusundaki eksiklik giderilerek mevcut toplu ulaşım saatlerinde düzenlemeler yapılmalı özellikle kullanımın yoğun olduğu yaz aylarında sefer sayılarının artırılması gereklidir. Yeni güzergahların oluşturulması ile kıyı boyunca alanlara daha sağlıklı bir ulaşım gerçekleştirilebilecektir. Tüm bu öneriler doğrultusunda Bursa'nın gözde kıyı yerleşimi olan Mudanya'nın doğal ve kültürel rekreasyonel kaynaklarının gelişiminin sağlanmasında kullanıcı katılımcı yaklaşımlar dikkate alınarak sürdürülebilirliğini sağlayacak planlama kararları alınması önem arz etmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma, Bursa Uludağ Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Biriminin KUAP (Z) - 2017/5 Nolu "Rekreasyonel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilirlik Bağlamında Değerlendirilmesi: Bursa-Mudanya Örneği" isimli projesi tarafından desteklenmiştir.

Kaynaklar

1. Ağyol, R. (2002). Mudanya Şehri. İ.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul. 59 s.
2. Akdeniz, N.S., Çelik, A. (2017). Evaluation of the opportunities offered by opengreen spaces for urban users: A Kocaeli /Turkey Sample. *Journal of Bartın Faculty of Forestry*. 19(1). 32-40.
3. Aksu, Ö.V., Kılıç, C., Düzgüneş, E., Araz, N., Öztürk, K. (2017). Altındere Vadisi Milli Parkı kullanıcılarının rekreasyonel memnuniyetini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Ormanlık Araştırma Dergisi*. 4 (1), 30-45
4. Altunkasa F. (1993). *Rekreasyonel Planlama Organizasyonu*. Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Genel Yayın No:54, Yayın No:4, Adana.
5. Biberici, K. (1981). *Mudanya*. Yeni Hayat Ansiklopedisi, Cilt V, İstanbul. s:2404
6. Chand, S., Singh, S., Parappurathu, S., Roy, S.D., Kumar, A. (2015). Explaining the status and scoe of ecotourism development for livelihood security: Andaman and Nicobar Islands, India, *International Journal of Sustainability Development World Ecology*. (22), 335-345.
7. Çakır, G., Çakır, A. (2012). Evaluation of İğneada Longoz Forests and Environment by Recreational Activities, *KSU Journal Nat. Sci.*, Special Issue, p: 281-286
8. Demir, K.A. (2018). Bütünleşik kıyı alanları yönetimi bağlamında kıyı kentleşmeleri. *Yönetim ve Ekonomi*, 25 (2), 409-426.
9. Demir, Z., Müderrisoğlu, H., Aşikkutlu, H.S., Aydın Bollukçu, P. (2010). Determination of user satisfaction for management practices on recreational areas. *African Journal of Agricultural Research* 5(8), 692-699.
10. Elitoğ, C. (1989). Bir Yazlık Yerleşme Alanı Olarak Mudanya. İ. Ü. Coğrafya Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
11. Eminağaoğlu, Z., Surat, H., Yavuz Özalp, A., Yamanık, Y.K. (2016). Borçka barajı gölü ve çevresi rekreasyonel alan kullanım olanaklarının belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi, Orman Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 348-361
12. Ghermandi, A., Nunes, P.A.L.D. (2013). A global map of coastal recreation values: Results from a spatially explicit meta-analysis. *Ecological Economics*. 86,1-15.
13. Gülez, S., Kaya, L.G., Dönmez, Ş., Çetinkale, S.G., Koçan, N. (2007). Mugada kıyı alanı peyzaj düzenlemesi üzerine bir araştırma, *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 9 (12), 1-10.
14. Gürer, N. (2014). Rekreasyon alanlarının tasarlanmasında temel ilkeler, Ankara Eymir Gölü Örneği. *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 1 (2), 1-17.
15. Hattapoğlu, Z. (2004). Su Olgusunun Yerleşmeler Evrimindeki Yeri Ve Günümüzde Bir Kentsel Tasarım Elemanı Olarak Yeniden Yorumlanması. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, s. 176
16. Iliopoulou-Georgudaki, J., Kalogeras, A., Konstantinopoulos, P., Theodoropoulos, C. (2016). Sustainable Tourism Management and Development of a Greek Coastal Municipality. *International Journal of Sustainability Development World Ecology*. (23), 143-153.
17. Kardeş, B. (2017). Kentsel ve kırsal rekreasyon alanlarına yönelik kullanıcı tercihlerinin belirlenmesi 'Artvin kenti örneği'. *Journal of Bartın Faculty of Forestry*. 19 (1), 58-69
18. Mukhopadhyay, P., Costa, V.D. (2015). Recreational Value Coastal and Marine Ecosystems in India; A Partial Estimate. Madras School of Economics. Working Paper 124/2015. India. 32 p.
19. Müderrisoğlu, H., Oğuz, D., Şensoy, N. (2010). An evaluation of green areas from the point of user satisfaction in Ankara, Turkey: Gap analyses method. *African Journal of Agricultural Research* 5 (10), 1036-1042
20. Ötügen, S.Y. (1986). *Mudanya İlçesi*, Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler, Cilt 4, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara: 456-466.
21. Özcan, K. (1995). Mudanya Kentsel Sit Alanının İncelenmesi ve Koruma İlkelerinin Belirlenmesi. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul. 155 s.
22. Özdamar K. (2003). Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Eskişehir: Kaan Kitabevi
23. Özsüle, Z. (2005). Geleneksel Yerleşimlerin Korunması Açısından Kültürel Peyzaj Değerlendirmesi: Mudanya Örneği. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi. 232s.

24. Pirseliimoğlu Batman, Z., Özer, P., Ayaz, E. (2019). The evaluation of ecology-based tourism potential in coastal villages in accordance with landscape values and user demands: The Bursa-Mudanya-Kumyaka case. 26 (2), 165-178.
25. Q'Mahony, C., Gaolt, J., Cummins, V., Köpke, K., Q'Suilleabhoin, D. (2009). Assessment of Recreation Activity and its Application to Integrated-Management and Spatial Planning for Cork Harbour, Ireland. *Marine Policy*, (33), 930-937.
26. Sağlık, A., Kelkit, A., (2014). Çanakkale kent halkının rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 27-36
27. Şavraka, I., Truşiş, J. (2010). Sustainability principles in coastal recreation planning. *Sustainable Spatial Development*, 1 (1), 21-24.
28. Surat, H. (2018). Baraj gölü ve çevrelerinin rekreasyonel kullanımına yönelik potansiyellerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma; Deriner Barajı Örneğinde. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11 (61), 996-1010.
29. Surat, H. (2019). Kente yakın su kaynaklarının rekreasyonel amaçlı değerlendirilmesi. *Megaron* 14 (4), 649-661
30. Şerbetci, Z. (2018). Bursa kentinde mekânın kullanımını etkileyen doğal faktörlerin irdelenmesi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal of World of Turks*, 10 (2), 207-224.
31. Şimşek, D.S. (2007). Tekirdağ Merkez İlçe Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. NKU Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
32. Şimşek, D.S., Korkut, A.B. (2009). Kıyı şeridi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde bir yöntem uygulaması: Tekirdağ merkez ilçe örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*. 6(3): 315-327.
33. TUIK (2018). Mudanya Nufusu. Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr>. (Accessed Date: 05.02.201).
34. URL -1. Türkiye Kıyıları. <https://www.dzkk.tsk.tr>. (01.10.2019)
35. URL- 2. Mudanya Belediyesi, <http://www.mudanya.bel.tr>. (10.02.2018).
36. URL- 3. Mudanya Belediyesi Stratejik Planı 2015-2019. <http://www.mudanya.bel.tr>. (10.02.2018).
37. Uzun, S., Müderrisoğlu, H. (2010). Kırsal rekreasyon alanlarında kullanıcı memnuniyeti: bolu gölcük orman içi dinlenme yeri örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. A (1), 67-82.
38. Vural, H. (2012). *Tarım ve Gıda Ekonomisi İstatistiği*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Notları No: 107
39. Yaşar, Y., Düzgüneş, E. (2013). Peyzaj tasarımına sürdürülebilirlik kavramının entegrasyonu: bir stüdyo çalışması, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 3 (7), 31-43
40. Yener, D., Güzel, M. (2019). Evaluation of besiktas abbasaga park plants in the context of ecological tolerance criteria. *Research in Landscape and Ornamental Plants*. Ed. M. Zencirkıran, Gece Kitabevi, pp. 63-83
41. Yılmaz, R. (2006). "Research on potential of tourism and recreational usage of saroz gulf", *Süleyman Demirel University Faculty of Forestry Journal*, A series ,(1):124-135.
42. Yücedağ, C., Kaya, L.G., Çetin, M. (2018). Identifying and assessing environmental awareness of hotel and restaurant employees' attitudes in the Amasra District of Bartın *Environmental Monitoring and Assessment*, 190 (60): 1-8.